

Anglija in Nemčija sta se razšli

London, 26. junija. m. »Daily Telegraph« poroča, da je zvedel, da je odstop Nemčije od namere, da priredi demonstracije pred Valencijo, narekovala skrb zaradi dobrih odnosov z Anglijo. Iz tega pa se še ne da sklepati, da bi v najkrajšem času prišlo do novih poizkusov za zблиžanje med Nemčijo in Anglijo. »Daily Telegraph« pravi, da bo zunanja politika britanske vlade v bodoče politika dobro oboroženega policaja — čuvarja miru in reda v Evropi. Toda Anglija se pri tem ne bo preveč angažirala nikjer. Za Anglijo bodo ostale v veljavi vse obstoječe zveze v zahodni Evropi ter bodo edino razširjene v okviru mreže paktov, ki se morajo razprostrirati čez vso Evropo.

Rusija ne pride v nadzorstvo

London, 26. junija. m. Politični krogi zatrjujejo, da je angleški zunanji minister Eden naročil britanskemu veleposlaniku v Rimu, naj vpraša italijansko vlado, če namerava še dalje zadrževati italijanske vojne ladje v španskih vodah, ker ni izstopila iz pomorske kontrole. Na drugi strani je britanska vlada vprašala vlade skandinavskih držav, t. j. švedske, norveške in danske vlado, če bi bile pripravljene s svojimi ladjami zamenjati italijanske in nemške kontrolne ladje na valencijski obali. Če bi omenjene tri vlade ne pristale na zamenjavo italijanskih in nemških kontrolnih ladij, potem se bo praznina v kontrolnem sistemu izpolnila z angleškimi in francoskimi ladjami. Na teh ladjah bi pa bili nevtralni opazovalci. Z enkrat še ne mislijo na sodelovanje ruskega ladjevja.

Anglija in Francija bosta sami nadzirali Španijo

Dobro poučeni krogi pravijo, da sta Anglija in Francija že sklenili sporazum za to, da bosta v skrajni potrebi sami vršili nadzorstvo nad španskimi obalami. Angleške vojne ladje bi nadzirale

vso sredozemsko obalo Španije, francoske pa atlantsko obalo.

Trdijo tudi, da je angleški zunanji minister Eden že obvestil italijanskega in nemškega poslanika o sporazumu med Francijo in Anglijo in da sta zastopnika Italije in Nemčije s to rešitvijo zadovoljna.

Skupno nastopanje Italije in Nemčije

Rim, 26. junija. o. »Stampa« piše glede najnovejšega spora zaradi Španije, da Italija in Nemčija ne bosta umaknili svojih vojnih ladij iz španskih vod. Oboje vojno brodovje bo ostalo tam zato, da bo varovalo nemške in italijanske trgovske ladje. V primeru kakega napada španskih letal ali vojnih ladij, bosta nemško in italijansko brodovje nastopalo skupno in z vso odločnostjo in brez ozira na desno in levo.

Vidovdanska proslava

Vidov dan, 28. unija, se praznuje vsako leto kot spominski dan preminulih borcev za vero in domovino s slovesno službo božjo.

V tukajšnji stolnici se bo daroval slovesni rekvijem 28. t. m. ob 10 dopoldne.

V pravoslavni cerkvi na Bleiweisovi cesti bo svedčan parastos istega dne ob 11 dopoldne.

V evangelijski cerkvi bo slovesna služba božja istega dne ob 10 dopoldne.

Kraljeva banska uprava dravske banovine v Ljubljani, 25. junija 1937.

Vesti 26. junija

CSR je zadovoljna z obiskom dr. Hodže v Bukarešti in s sestankom predsednikov vlad Male zveze. Tako pišejo francoski listi.

Pristojbine za telefonske razgovore z Japonsko je znižalo naše pošto ministrstvo.

Anglija bo ostala zvesta denarstvenemu sporazumu med Francijo, Anglijo in USA, ki so ga te države sklenile lani septembra, je izjavil finančni minister Simon na vprašanja poslancev, kaj pomenijo veliki nakupi zlata zadnje dni.

Nemški poslanik v Londonu Ribbentrop je prispel za nekaj dni v Berlin po navodila k svoji vladi.

O vstaji v Mandžuriji, ki so jo začele oborožene čete kitajskih prostovoljcev, se širijo vse verjetnejše vesti. Prostovoljci napadajo japonsko vojsko v polji.

V Moskvi so prišli Radekovega naslednika, glavnega urednika »Pravde« Palinskega. Prijeli so baje tudi ravnatelja sovjetske uradne poročevalske agencije Tass.

Umetniško in moralno slaba gledališka dela bo londonski mestni svet na županovo pobudo dal odstraniti s sporedov londonskih gledališč.

Do spopadov med zamorci in anoleško vojsko je prišlo na otoku Trinidadu, kjer stavkajo črni delavci na sladkornih nasadih. Stakujoči so uničili veliko plantaž.

Maroški sultan bo prišel 10. julija v Pariz in se bo udeležil praznovanja francoskega narodnega praznika 14. julija.

Spor je izbruhnil med poljsko vlado in krakovskim nadškofom, ker se nadškof protivi, da bi krsto pokojnega maršala Pilsudskega pokopali v grobnico poljskih kraljev.

Turški izvoz je znašal v prvih letošnjih štirih mesecih 44,5 milij. turških lir. Turčija izvažajo največ v Nemčijo in Združene države. Uvažajo pa največ nemškega blaga.

Mednarodni kongres za proučevanje vina bo prihodnji mesec v Parizu in se ga udeležijo tudi naša država po nekaterih strokovnjakih te vrste.

Nemški vojni minister Blomberg bo 28. junija obiskal Budimpešto in bo ostal tam pet dni. Udeležil se bo kot gost kraljevega namestnika tudi velikih madjarskih vojaških vaj.

Seja italijanskega ministrskega sveta je bila pod predsedstvom Mussolinijem včeraj dopoldne.

Nemško brodovje v španskih vodah šteje zdaj 17 bojnih ladij. To je skoraj vse bojno brodovje, ki si ga je Nemčija po vojni zgradila. Izmed večjih enot je doma ostala samo križarka »Deutschland«, ki je v popravilu.

Madjarska bi rada dobila posojilo pri Zvezi narodov. Baje je glede tega že sklenjen sporazum med zastopniki madjarske vlade in krogi Zveze narodov.

Pomorski dogovor, ki so ga lani sklenile Anglija, Združene države in Francija, je zdaj podpisala tudi Francija.

Evropsko ravnanje je kršila Nemčija s svojim samovoljnim nastopanjem v španskem sporu, ko je razbila sodelovanje med velesilami. Tako piše vatikansko glasilo »Osservatore Romano«.

Večje število hitlerjevcev so prijeli avstrijske oblasti na Koroskem, ker so se za četno obletnico prepovedi narodnosocialistične stranke v Avstriji širili prepovedane letake.

Zakon za varstvo čistosti italijanskega plemena priobčuje rimski uradni list. Zakon prepoveduje italijanskim vojakom in naselnikom, da bi se ženili s črnimi ženskami v Vhodni Afriki in določa za prestop zapora enega do petih let.

Nemški kulturni teden v Parizu bo od 2.—12. septembra. Organiziral ga bo s pomočjo francosko-nemške zveze državni tajnik za kulturne zadeve Valter Funk. Teden se bo začel s svetovno premiero nemškega filma »Patriot«. Priredili pa bodo v njegovem okviru več koncertov in uprizorili nekaj najznamenitejših nemških oper.

Ruska letalska odprava, ki je nekaj tednov prebivala na ledeni plošči ob Severnem morju, se je včeraj vrnila pod vodstvom profesorja Schmidta v Moskvo z letalom. Na letališču je odpravo sprejel Stalin in družbi Molotova in Vorosilova.

Francoski zunanji minister je včeraj sprejel španskega, nemškega in italijanskega poslanika ter se z njimi razgovarjal glede Španije.

Zaradi majskih stank v CSR, ki so izbruhnile v 2475 podjetjih, je bilo izgubljenih 226.943 delovnih dni, zaradi katerih imajo škodo predvsem seveda delavci, ki jim ti dnevi niso bili plačani.

11 mrtvih in 10 ranjenih je bilo pri neki mohamedanski svatbi v Colomah na otoku Ceilonu, ker je med pojedino eksplodiral velik zaboj petard in raket, ki so jih imeli pripravljene za umetni ogenj.

V mednarodni tekmi balonov za Gordon-Bennettovo nagrado je zmagal belgijski balon »Belgica«, ki je iz Bruslja priletel skoraj do Rige.

Letalo se je zaletelo v parnik pred japonskim pristaniščem Tatejama med nočnimi vajami. Pilot in dva vojaka sta bila mrtva.

Italijanske želje glede gospodarskega sodelovanja z nami

Rim, 26. junija. o. Z ozirom na začetek gospodarskih razgovorov, ki naj določijo meje in možnosti ter obseg gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, prinaša glasilo predsednika Mussolinija, »Popolo d'Italia« zanimiv članek izpod peresa direktorja Virginia Gayde pod naslovom »Belgrajski sporazum in gospodarsko sodelovanje«. Članek pravi, da se bo 28. junija sestal v Rimu stalni italijansko-jugoslovanski gospodarski odbor, ki ga je uvedel dopolnilni gospodarski dogovor z dne 25. marca t. l. V tem odboru bosta imela glavno besedo na italijanski strani senator Gianini, na jugoslovanski strani pa dr. Milivoje Pilja, pomočnik zunanjega ministra, čigar strokovno znanje je v mednarodnem gospodarskem svetu priznano.

Belgrajski gospodarski dogovor od 25. marca t. l., ki sta ga sestavila predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović in zunanji minister Ciano, določa ne samo vprašanje obsega in vrednosti izmenjave blaga med Jugoslavijo in Italijo na osnovi kliringa, temveč tudi širše gospodarsko sodelovanje v obliki ožjega dogovora. V tej smeri se bo gibal prvo zasedanje tega prvega skupnega gospodarskega odbora.

Za svojega bivanja v Belgradu 11. in 12. junija se je senator Gianini dogovoril z jugoslovanskimi činitelji o sporedu prve seje odbora. Na sporedu bodo vsa vprašanja, katerih ureditev naj gospodarsko sodelovanje med dvema državama razširi do največjih možnosti. Uporaba prista-

nišča Thaon de Revel na Reki in jadranske preferenčne tarife, ki naj bi obrnile v italijanske luke del jugoslovanskega blagovnega prometa in tuje blago na tranzit čez jugoslovanska tla, niso rodile zaželenega uspeha. Trgovinski dogovori, sklenjeni med Italijo in Jugoslavijo od leta 1924 do 1936, ki so še danes v veljavi, niso prišli do popolnega izraza zaradi pomanjkanja potrebnega

Tuje mnenje ob dve-letnici vlade dr. Stojadinoviča

Berlin, 26. junija. Nemški poročevalski urad prinaša v svojem glasilu članek za drugo obletnico vlade dr. Stojadinoviča. Pod naslovom »Jugoslovanska politika obnove in mira« pravi članek.

Pred dvema letoma je prevzel dr. Stojadinović predsedstvo vlade. Čeprav sta minili šele dve leti, bi mogli dobiti vtis, da vlada dr. Stojadinoviča vodi državo že mnogo dalje časa, tako globoki in vidni so sledovi, ki jih je ta vlada že pustila za seboj, tako v notranji kakor v zunanji politiki Jugoslavije. Dr. Stojadinović je stopil na čelo vlade v času, ko je bil notranji položaj neugoden in nejasen. Volitve v narodno skupščino, ki so bile malo pred tem, so bile zelo razpalile politične strasti. Dr. Stojadinović je moral predvsem prilagoditi novo skupščinsko večino smericam svoje politike.

ozračja, pomanjkanja, ki ga je letošnji politični dogovor odpravil.

Možnosti za globlje gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo so velike. Obojestransko željam po tem sodelovanju je treba samo dati še obliko pravnega sporazuma, ki bi jim omogočil delovanje. Zato tudi je ustanovljen vzajemni gospodarski odbor, ki bo imel stalno uravnavati v isto smer gospodarstvo obeh držav v obojo korist.

Belgrad, 26. junija. m. Sinoči je odpotovalo v Rim naše trgovinsko zastopstvo, ki se bo z italijanskim pogajalo glede sklenitve nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo.

Pozneje se mu je posrečilo pridobiti še senat, kjer je imel prve mesece svoje vladavine veliko večino proti sebi. Tako se mu je posrečilo hitro odstraniti vse parlamentarne in strankarsko-politične težkobe, ki so ovirale njegovo pozitivno ustvarjalno delo in mu odprla pot. Takoj po njegovem prihodu na čelo vlade, je politika dr. Stojadinoviča pokazala novo, samostojno in jasno smer. Predsednik vlade je bil že prej ugledna politična osebnost v državi. Danes se notranje-politični razvoj Jugoslavije sploh ne more več odtrgati od imena dr. Stojadinoviča, kakor je to ime tudi že neločljivo zvezano z igro sil v evropski politiki.

V prvi vrsti je posvetil pozornost ureditvi notranjih političnih razmer. Vsekakor je treba ugotoviti, da je na mesto prejšnje notranje politične napetosti nastopila velika pomiritev.

Kot finančni minister je dr. Stojadinović uvedel jasne in urejene razmere v jugoslovanski valutni in proračunski politiki. Pod njegovo vlado so se začela izvajati obsežna javna dela. Dalje se je izpopolnila jugoslovanska socialna zakonodaja. Danes se more na vseh področjih jugoslovanskega gospodarskega življenja opaziti blagodejen napredek.

Morda še v večjem obsegu kakor v jugoslovanski notranji politiki je dal dr. Stojadinović svoje izrazito obeležje jugoslovanski zunanji politiki. Dr. Stojadinović je vodil to politiko tako, da je rodila izredno ugodne uspehe za položaj Jugoslavije in njen ugled na svetu. Po zaslugi te politike spada dr. Stojadinović danes nedvomno med tiste državnike v Evropi, ki se lahko pohvalijo z največjimi uspehi. Odkar vodi dr. Stojadinović zunanjo politiko, je Belgrad postal zelo bogat cilj političnih obiskov tujih državnikov.

Eno izmed osnovnih načel te zunanje politike je, da ne gre povečati števila v Evropi že obstoječih front, temveč, da jih je ravno nasprotno treba odpraviti; načelo, da ne gre tvoriti blokov, temveč, da je treba iskati novih prijateljev.

Cilji zunanje politike dr. Stojadinoviča so evropski v najlepšem pomenu besede. Dr. Stojadinović se zaveda, da s svojo politiko najbolje služi koristim Jugoslavije, koristim miru in tolikanj potrebnemu delu za omiljenje nasprotij v Evropi. Dr. Stojadinović bo nedvomno tudi tretje leto svoje vladavine nadaljeval dosedanja pot tako v notranji kakor v zunanji politiki. On ni človek, ki bi ga mogli preplašiti odpora in ovire. Njegova energija je nezlomljiva, njegova delovna moč je neizčrpna. Razen tega je treba naglasiti, da je zmerom imel srečne roke.

Drobne vesti

Strela udarila v kopalniško ufo. Danes popoldne je bilo zopet nad Celjem neurje in je zaradi soparnega dneva udarjala tudi strela. Okrog 17. je treščila strela v neko jabolko v Liscach, od tod pa je švignila na streho bližnje ute, last Pleterške Franca, katero je osmudila, da se je užgala. Na kraj požara je prišla gasilska četa, ki je takoj zaustavila ogenj. Škode ni veliko.

Na Ižanski cesti so neznanec napadli ponoči Pitamica Stanka, trgovskega pomočnika iz Šuštaršičeve ulice. Pitamic je bil dobil pri tem hude poškodbe po vsem telesu ter se je moral zateči v bolnišnico.

Pri Zabreznici na Gorenjskem pa je padel pod voz po nesreči 18 letni posestnikov sin Helševar Franc. Voz je šel čezenj ter mu je prizadejal hujše poškodbe po telesu.

Železniška direkcija je dovolila, da se v nedeljo, ponedeljek in torek (27., 28. in 29. junija) ustavlja v Grobljah vsi osebni vlaki na kamniški progi. — Postopek za dovoljenje za stalno postajo je v teku.

Pred nacionalistično ofenzivo na madridski fronti

Pariz, 25. junija. AA. DNB. Po vesteh iz Madrida pričakujejo vladni oddelki velik napad nacionalistov v odseku ob Jarami. General Franco je že izvršil tam več lokalnih napadov.

Salamanca, 26. junija. o. Nacionalistični krogi zavračajo vesti evropskega časopisa, češ, da se je v Malagi izkrcalo 10.000 italijanskih prostovoljcev. Dejansko gre za 900 Marokancev, ki jih je nacionalistično poveljstvo pripeljalo iz Algecirasa zadnje dni.

Nacionalistična križarka »Almirante Cervera« je pripeljala in zaplenila sovjetski parnik »Kuran« na morju pred Almerijo. Parnik je vozil tovor vojne materiala, med drugim 20 lovskih letal, 44 tankov, 3000 pušk, 1000 strojnic ter dva milijona nabojev.

Pogajanja za izročitev Santander

Bayone, 26. junija. o. Sirijo se vesti, da se baskovski nacionalisti pogajajo s Francovim poveljstvom zaradi izročitve trdnjave Santander,

Namen romunskega kraljevega obiska v Varšavi

Bukarešta, 26. junija. m. Včeraj popoldne je odpotoval v Varšavo romunski kralj Karol II. s prestolonaslednikom Mihailom. V njegovem spremstvu je tudi zunanji minister Viktor Antonescu ter še 12 drugih civilnih in vojaških spremeljencev.

Varšava, 26. junija. o. Poljsko časopisje pozdravlja prihod romunskega kralja v poljsko prestolnico ter pravi, da ni treba pričakovati, da bi ob tem obisku sklenili kakšne pomembne vojaške ali politične dogovore, s katerimi bi izpopolnili dosedanje pogodbe med Poljsko in Romunijo. Kot dokaz za to navajajo, da ni v kraljevem spremstvu ne vojnega ministra ne načelnika generalnega štaba. Pač pa pišejo, da se bo kralj Karol ob tem obisku razgovarjal z voditeljem poljske vojske Rydzom Smiglyjem. Poudarjajo dejstvo, da je prišel s kraljem v Varšavo poveljnik romunskega letalstva general Glatz, iz česar je videti, da obe državi in vojski polagata važnost zlasti na sodelovanje med letalskimi silami.

Naši železničarji v Franciji

Pariz, 26. junija. AA. Včeraj je v Marseille prišlo 70 jugoslovanskih železničarjev, ki potujejo po Franciji. Na postaji jih je pozdravil predsednik zveze vojnih invalidov, ki delajo pri tej železniški družbi. Na postaji je bil tudi jugoslovanski kon-

zul Andrić s podkonzulom in zastopnikom organizacije »Poilus d'Orient«. Jugoslovanski železničarji so takoj nato odšli na mesto, kjer je plošča, ki obeležuje mesto, kjer je umrl blagopokojni kralj Aleksander, in položili venec z jugoslovanske trobojnice. Nato so jugoslovanski železničarji položili venec še pred spomenik bivšim bojovníkom iz Marseillea. Občina je priredila sprejem na čast jugoslovanskih železničarjev.

Romunija proti sodelovanju z boljševiki

Belgrad, 26. junija. m. V Belgradu se mudi predsednik romunske nacionalne krščanske stranke Oktavijan Goga. Začasa svojega bivanja v Belgradu se bo ugledni romunski politik sestal z nekaterimi našimi vodilnimi osebnostmi. Oktavijan Goga je za belgrajsko »Politiko« dal izjavo, v kateri je podal nekoliko svojih misli o raznih političnih vprašanjih današnje dobe. Ob tej priliki se je Goga nasproti uredniku »Politike« izrazil proti romunskemu sodelovanju z boljševizmom. Nato je še povdaril, da se je vedno boril proti Titulescovim smerem, čeprav mu je Titulescu drugače dober prijatelj. Goga pravi, da je ta boj vodil tudi kot Romun in Evropec ter da niti v enem niti v drugem svojstvu ne more mirno gledati na boljševiški razmah na zahod.

Naročajte „Slovenski dom“

Naši izseljenci v Franciji

Francija, junija 1937.

Dandanašnji časi so pač taki, da moramo ne-
prestanu reševati razna vprašanja. Na tisoče jih
je, ki zadajajo več ali manj skrbi, ki pa so tudi
ugodnejše ali neugodnejše rešljive. Ne bom pa se
zmotil veliko, če bom rekel, da so za te dni eno
najvažnejših slovenskih vprašanj naši izseljenci.
Kdorkoli je že imel kdaj opravka z njim, ta bo
vedel, kako je težko, kako neresljivo, o čemer se
človek prepričuje tu v Franciji na vsak korak.

Izseljenci so naši državljani, bratje in sestre,
ki so morali v svet s trebuhom za kruhom, ker jim
ga domovina ni mogla nuditi. Ogrone so šte-
vilke, ki nam kažejo, koliko slovenske krvi se pre-
taka v tujini, ki nam kažejo, koliko slovenskih rok
se žuli noč in dan, da pripravljajo lepšo bodo-
nost tujcu.

Od leta 1830, ko se je izseljevanje pričelo, pa
do danes, ko našim izseljencem se ni posijalo sonce
izbojavanja, se je odrgalo od našega narodnega te-
lesa en milijon in pol ljudi, ako pristojemo že one
rojake, ki jim je nasilna usoda svetovne vojne za-
povedala živeti na Primorskem, Koroškem in Mad-
žarskem. Ogromna številka kaj ne?

Cez 100 let se že odziva naša kri v tujino.
Cez 100 let se pote naši ljudje na tujih tleh, sto-
letje že pošiljajo krvavo prislužen denar v domo-
vino, rešujejo pred propadom ogrožene domove in
tako sodelujejo pri ohranjanju našega naroda.

Ce pa pogledamo, kaj je domovina storila za
svoje sinove, za tiste, ki so njen ugled raznesli s
svojim delom daleč po svetu, moramo ugotoviti,
da ona svoje naloge ni rešila in ni ni čuda, če
naši ljudje tonejo v tujih narodnih morjih in jih
bodo valovi odnesli. Vendar pomoč bi še ne bila
prepozna, dasi že voda sili v grlo.

Med najvažnejšimi težavami, kamor kar v tru-
mah odhajajo zadnje čase naši ljudje, je Francija.
Tu je že čez 50.000 Jugoslovancev, pretežno iz
Slovenec, torej čez 100.000 žuljevih rok
dela dan za dnem, brez nedelj in praznikov. Neko-
liko boljše se godi le tistim, ki so zaposleni pri
industriji, kajti le-ti so zaščiteni in imajo uveden
40-urni delovni čas. Drugi, in teh je več kot tri
četrtine, pa se mučijo kar naprej.

Znano je, da je Francija pretežno del polje-
deleka dežela (55%). Drugih 45% pa izpopolnjuje
industrija. Svoje čase so vse ogromno delo na po-
lji vrtli Francozi sami. Pomagali so jim nekakšni
napol sužnji, ki so jih pripeljali iz kolonij. Toda
delo na polju se zelo razlikuje od dela v industriji.
Polje zahteva neprestane skrbi, neverjetno potu in
žuljev. Plača pa je bila razmeroma z onem v in-
dustrijskih obratih zelo slaba. Zato so Francozi začeli
zapuščati deželo, polje in so začeli iskati delo v
mestih, v tovarnah. Delajo in garajo naj drugi.

Nastala je zmešnjava in poljedelstvo. Zemlja
pa je rabila skrb, rabila je delavcev, a teh ni bilo.
Zato se je Francija obrnila na tuje države, pred-
vsem na Jugoslavijo za potrebno število delavcev,
ki bi bili voljni priti v Francijo in bi tam nado-
stili Francoze same. Pri nas je bil boj za obstoj
težak, zato so se naši ljudje te rešitve bilke zelo
številno oprijeli. Ker pa so kot dobri poljski de-
lavci predvsem znani Premurci in je izseljevanje
in preseljevanje že njihova stara navada, zato ti
ljudje sedaj kar v trumah zapuščajo rodno zemljo
in se selijo v tujino. Res, da so to tako imenovani
poljsko-sezonski delavci, vendar vsak ostane tu
kolikor dolgo more in sme. Domačo grudo pa naj
obdelujejo stari, ki jim torej več ni dano, da bi
svoj korak usmerili v svet.

Izseljevanje se je pričelo na debelo. Transporti
po 300—500 ljudi so se vrstili eden za drugim in se
še vrste. Francoska zemlja je spet živa, naši ljudje
pa so začeli potiti krvavi pot in ga pote še danes.
Razkropljeni so vsepovali. Od Pariza, da skoro bi
rekel do najmanjše vasi, povsod dobi našega člo-
veka. Ne bo ga težko spoznati. Skromnost in po-
niznost pa odklikuje pred vsemi drugimi. Da, po-
niznost mora biti, komur tujec reže kruh!

V Franciji je že 50.000 naših ljudi. V ver-
skem in kulturnem oziru skrb za njih štirje ozir.
pet duhovnikov, in to: msgr. Zupancič, gg. Sveto-
grm, Kolednik in Orešnik. Sorazmerno: na vsa-
kega 10.000 duš! Lepo število, kaj ne? Služba iz-
seljenke duhovnika je torej težavna, posebno dan-
danes, ko mu stavijo vsepovali težke ovire in za-
preke. Žal, največje domačini sami.

Sel sem v nemški misijon. Res lepa stavba.
Cudil sem se, kako Nemčija skrbi za svoje ljudi v
tujini. Vprašal sem, kaj imajo Slovenci svoj mi-
sijon. Ostal sem brez odgovora. Pokazali so mi
sicer neko cerkev, armenski misijon. Zvedel sem,
da bo v nedeljo sv. maša tu. Sklenil sem, da bom
prišel, bom nekaj Slovencev spoznal, saj jih je v
Parizu veliko. Maša naj bi bila ob 8. Prišel sem
malo prej pred cerkev in gledal, kje je kaj naših
ljudi. Nič. Misli mi, da sem prepozna, pa da so
že vsi v cerkvi. Vstopim, in res: cerkev je bila
polna klopi in zraka, Slovencev pa nikjer nič. Pač,
bila je ena Primorka. Bili smo torej z duhovnikom
vred trije pri slovenski maši. Kje je vzrok za to?
Merodajni, dajte, storite nekaj, da se to vprašanje
reši. Nikar ne dopustite, da se naši ljudje gube
po zakonitih gostilnah, po komunističnih gnezdih,
kajti odgovor bo prej ali slej težak.

Nič manj težav pa ni po naših uradih tu. Dan
za dnem prihajajo naši ljudje po informacije, iščejo
pomoči in intervenciji. Temu gospodar ni plačal ali
mu je pri plači utrgal, drugemu je spet potoke
kontrakt ali nima papirjev v redu. Težka je torej
služba, ki jo opravlja komisar Jerič. Toda opravlja
jo nadvse zadovoljivo, tako da je komisariat res
urad za naše ljudi, hiša, kjer se jim nudi pomoč
in ne neprijetne ure, kakor je bilo prej, preden je
on to mesto zavezal. Nujno pa je treba, da se na-
mesti tudi vsaj en Slovenec, kajti naši ljudje se
hočejo in tudi morajo pogovoriti v slovenščini, v
materinščini.

Težko je izseljenec vprašanje. Domovine dol-
žnost pa je, da svojim sinovom in hčeram v tujini
pomagaš — dokler je še čas! L. B.-c.

Ljudska šola in naše občine

Slovenci smo si v zadnjih šestdesetih letih
zgradili skoraj v vseh krajih šolska poslopja, da
lahko obiskuje vsa naša šolobvezna mladina šolo
in tako dobi osnovno izobrazbo. Občine so za ljud-
sko prosveto žrtvovale velike vsote, ki so najboljše
naložene, ker služijo narodni izobrazbi. V letih
krize so spoznali vsi sloji, da je edino višja iz-
obrazba prava pomoč vsakomur v življenjskem
boju. Šolski obisk je skoraj povsod dober, le ne-
vednost ali malomarnost nekaterih staršev je
vzrok, da ne pošiljajo otrok v šolo. So primeri,
da otroci res ne morejo v šolo, ker nimajo obleke
in obutve, posebno v zimskem času.

Poleg izdatkov za obleko in hrano šoloboi-
skujočih otrok imajo starši velike izdatke za knji-
go in zvezke. Iz mnogih krajev inamo poročila,
da starši ne morejo kupiti vse leto najpotrebnej-
ših učnih pripomočkov, ker še za sol nimajo.
Kako naj se otrok nauči čitati in pisati, ako nima
ne knjig ne zvezkov!

Šolske knjige so gotovo predrage, prav tako
tudi zvezki; zato so ti izdatki roditeljem težko
breme, saj moramo računati na leto na otroka
50—100 dinarjev za knjige in zvezke. Za prav
siromašne otroke prispevajo sedaj krajevni šolski
odbori in banovina za nakup knjig, vendar je ves
način podpiranja pomanjkljiv in nesistematičen.

Prizadevati si moramo, da se knjige pocieno
in da vsak otrok dobi brezplačno vse knjige in
zvezke v šoli, in sicer iz naslednjih razlogov:

1. Ako banovina prevzame zaganjanje in raz-
pošiljanje knjig in zvezkov, se pocieno s tem,
da se izloči zasebno izkoriščanje posredovalcev
pri zaganjanju in razprodaji, kar bi znašalo že 25
do 50% pri cenah.

2. Vsak otrok bi dobil v začetku leta vse
knjige in zvezke in bi s tem odpadle mnoge ovire
pri rednem pouku.

3. Starši bi ne imeli skrbi, katere knjige in
zvezke naj kupijo in kje. Za imovite roditelje pa
je vse enako, ali plačajo tisto vsoto pri davkih
ali pri knjigah.

4. Siromašni starši bi bili razbremenjeni tež-
ke skrbi, kje dobiti denar, ki ga še za obleko in
prehrano številnih otrok nimajo. Največji dav-
koplačevalci, tovarnarji, podjetniki nimajo otrok;
tuji veleposelniki, če jih tudi imajo, jih ne po-
šiljajo v naše šole; zato je povsem socialno pra-
vično, da se pritegnejo k podpiranju šol z dav-
ščinami in s tem pomagajo tudi siromašnim
staršem.

5. Najbolj pomembna pa je vzgojna stran te
akcije, in sicer v tem: otrok naj vsaj v šoli čuti,
da so vsi učenci med seboj enaki, da ni zapo-
stavljanih, da ne čuti vsak dan razločka med siro-

mašnimi in premožnimi. To je velika naloga so-
cialne vzgoje, ki naj bi bila posebno pri srcu imo-
vitejšim slojem.

Iz navedenih razlogov naj krajevni šolski od-
bori, ki so po novih uredbah razbremenjeni vseh
izdatkov za vzdrževanje šol, za stanarino učitel-
jem in katehetskimi nagrad, ker je prevzela ta
breme banovina, vsaj v nove proračune, ki
jih sedaj sestavljajo, znesek za učne knjige in
zvezke učencem v taki višini, da dobe vsi učenci
vse šolske knjige in zvezke brezplačno. 25% vsote,
ki je za to potrebna, že sedaj nosi banovina.

Nekatere občine, ki posebno skrbje za šolo,
so to imele že do sedaj; potrebna pa je, da vsi
krajevni šolski odbori sprejmejo to načelo.

Proti temu, da občine skrbje za učne pripo-
močke vsej šolski mladini, gotovo ne bo imel
noben socialno čuteč človek pomislekov.

Da banovina prevzame zaganjanje in razpo-
šiljanje učnih knjig, ni nobenih ovir, ker deloma
je sedaj vrši to nalogo; zvezke pa tako zalaga
država. — Zveza društev »Šola in dom«.

Borba za izgubljeno čast

Zanimiva obnovitvena razprava pred mariborskim sodiščem

Maribor, 26. junija.

Pred okrožnim sodiščem se vrši danes obno-
vitvena razprava proti 37 letnemu posestniku Fran-
cu Znidariču iz Zgor. Dupleke, katerega zastopa
odvetnik dr. Alojzij Juvan. Dne 13. junija 1933 je
bil imenovan Znidarič pred malim senatom maribor-
skega okrožnega sodišča obsojen zaradi požiga
na štiri leta robove. Obdolžen je bil, da je dne 10.
marca 1933 zvečer v Spodnji Koreni zažgal streho
na stiskalnici posestnika Štoberja Jožefa. Svojo
kazen je prestajal v mariborski kazalnici, od ko-
der pa je bil zaradi vzornega vedenja izpuščen po
dveh letih zapora, dne 11. julija 1935.

Znidarič je vložil proti sodbi pritožbo in revizijo,
ki pa sta bila odbita. Čim je prišel na svobodo,
se je začel boriti za svojo izgubljeno čast in končno
je dosegel, da je sodišče odobrilo obnovo procesa.
Znidarič navaja v svojo obrambo sledeče:

Tako sodba prve stopnje, kakor sodba stola
sedmorice v Zagrebu se opira samo na pričeva-
nje Štoberja Alojzija ter njenih staršev Štober Jo-
žefa in Katarine. Glavna obremenilna priča pa je
bila Štober Alojzija, ki je pred sodiščem izpove-
dala sledeče: Dne 10. marca 1933 je prišel Zni-

Vlom v cerkev na Ježici

Ježica, 26. junija.

Zadnje dni se vlomi po ljubljanski okolici kar
vrste. Ne mine skoraj dan, da časopisi ne bi poro-
čali o novem vlamu. Včeraj je bilo vlamom v
cerkvi v Štepanji vasi, danes ponoči pa je v lo-
znani vlamilec obiskal farno cerkev na Ježici. Vlo-
milec je prišel v cerkev skozi zakristijo, kjer je s
silo odtrgal vhodna vrata. Najprej se je vlamilec
lotil omar v zakristiji, ki jih je vse po vrsti pre-
taknil in razmetel iz njih vse, kar mu je bilo najbolj
na poti. Pri tem se je vlamilec lotil tudi priprav-
ljenih hostij, ki so bile spravljene skatljah ter jih
vse pojedel. Razen tega je popil tudi vse mašno
vino, ki je bilo spravljeno v omar.

Nato je vlamilec odšel v cerkev k glavnemu
oltarju. Tam je stal na levi strani tik pod oltarjem
močan kamenit steber, v katerem je bil zgornj
vdelan železen nabiralnik. Steber je vlamilec podrl
ter ga potem razbil, železni nabiralnik pa je s
sebra zbil ter pobral ven ves denar. Pri tem si je
pomagal s sekuro, ki jo je vzel v župnijskem go-
spodarskem poslopiju ter z navadnim »trikelnom«,
ki mu je dobro služil zato, da je omilil trde udarce
s sekuro. Zanimivo je, da se je vlamilec posluževal
pri tem malih robocev in drugega perila, ki ga je vzel
iz omare v zakristiji. Vse prijeme je namreč izvedel
s pomočjo tega perila, da je tako zakril morebitne
svoje prstne odtise.

Vlamilec je pobral iz pušice precej drobiža,
cenijo, da je bilo netri kakih 300 din, ker nabiralnik
že dolgo ni bil odprt in izprazen.

Ježenski orožniki so danes jutraj preiskali na
kraju vlogo vse okoliščine, sporočili pa so vlam
tudi ljubljanski policiji, ki je poslala na Ježico
daktiloskopa.

»Putnik«, Ljubljana, prireja avtobusne izlete
na parisko razstavo po zelo ugodnih cenah. Prvi
izlet se bo vršil od 30. junija do 14. julija s sedem
dnevnim bivanjem v Parizu. Avtobus pelje preko
Milana, Nizze in Marseilla ter se vrača preko
Strassburga, Münchena in Salzburga v Ljubljano.
Cena za vožnjo, prehrano, prenočišče, vodstvo v
Milanu, Nizzi, Marseilu, Münchenu in za kolektivni
potni list znaša 3695 Din. Informacije v biljetarni-
kah Putnika.

Stiročki iz Mače

Belgrad, 26. junija. m. Iz Bogatica pri Sabcu
poročajo, da je tamkaj žena kmeta Baltiča sinoči
rodila štiri krepke otroke. Ker so bili štiročki ro-
jeni predčasno, so jih morali z majojro vred hitro
prepeljati v bolnišnico v Sabac. Zdravniki upajo,
da bodo vsi štiročki otroci, kljub temu, da so bili
prezgodaj rojeni, živeli.

Nova maša v Šiški

V torek, na praznik sv. apostolov Petra in Pav-
la, bo v cerkvi sv. Frančiška pol novo mašo tuk.
domačin č. o. M. Kanizij Kompare.

Na predvečer praznika ob pol 8 bo opravil slo-
vesne litanije ter podelil novomašni blagoslov.

Na praznik ob desetih slovesen vzhod v cerkev.
Nato govor. Govori č. o. Regalat. Sledi slovesna sv.
maša. Med mašo sv. obhajilo. Darovanje za g. no-
vomašnika. »Tebe Boga hvalimo in blagoslov z
Najsvetejšim.

Ker je bil g. novomašnik svoj čas gojenec Ma-
rijanišča, bo na praznik popoldne ob 5 tam opravil
slovesne litanije M. B.

Vlomilec s kurjo slepoto

Ljubljana, 26. junija.

V samolnem, divje romantičnem Vojnem dolu,
občina Vače, okraj Litija, so 14. oktobra lani, ko je
nekaj dni poprej zapadel prvi sneg, imeli Nande-
tovi, kjer so doma same ženske, ki so bile popol-
dne z doma, nenavaden obisk. V hišo Katarine
Knezove se je namreč splazil drzen vlamilec s svo-
jim pajdašem. Brakal je po hiši samo 5 minut in je
odnesel lep plen, tako 4000 Din gotovine, same jur-
je, in zlatnine za 500 Din. Sprva je bil tega vloma
osumljen neki Aleksander Decomo, po 13 dneh pa
je neki Lojze Kepa, bivajoč na Savi pri Zagorju,

Še en neumesten napis

Ljubljana, 26. junija.

»Slovenski narod« je kljub voronovskim rde-
čim injekcijam, ki jih dobiva od svojih kapita-
nov, tako ostarela, da sam več ne najde teka nad
nobeno kostjo, kakor pes, ki se mu že cedi iz
oči in ga je treba s kostmi dregati v nos. Tako
smo ga dregnili tudi s pripombo o neumestnih
napisih, da jih je potem poslat iskat še on. Da
bo njegov seznam popoln, mu nasvetujemo, naj
gre iskat in odstranjevat še zadnji in najbolj
neumestni napis v Ljubljani. Ta napis je na neki
70 let stari fregati, ki so jo skušali zaradi raz-
cefranih jader večkrat motorizirati, a je grozilo,
da bo moštvo s kapitanom vred od modernega
hrušča in trušča ponorelo, kar se opaža zmeraj,
kadar se fregati približa večja ali manjša podmor-
nica. Tedaj začno pomorščaki na njej, v rdečih
in pisanih kapač postajati božastni. Fregata je
bila v začetku pobarvana belo-modro-rdeče. Po-
tem so jo prepletkali v modro-belo-rdeče, misleč,
da ji bodo vetrovi kaj bolj prizanašali. Ker tudi
to ni pomagalo, so jo prepustili valovom in vetro-
vom, naj gre, kamor hoče. Po sili časa in vremen-
skih nezdov se je modro-belo-rdeča pleskarija za-
čela luščiti in fregata je začela rjaveti, da je se-
daj še skoraj rdeča. Ta častiljiva, sedaj zavožena
jadrnica je sodelovala v vseh bojih proti sloven-
skemu narodu od začetka do najnovejših dni.
Kljub njeni pleskariji in kljub temu, da je jadra-
la ne po slovenskem morju, ampak po slovenskih
tleh, je na vrhu jambora vihrala zmeraj kaka
druga zastava. Od črnožolte do rdeče. In vendar
nisi fregata že od rojstva pa do zdaj, ko je na
zadnji poti, ime »Slovenski narod«. Ali ni takle
napis že dolgo neumesten? Pričakujemo, da bo
»Slovenski narod« poslal svoje izvežbane politi-
ne pleskarje najprej nad svojo firmo, da jo spre-
mene ali v »Neslovenski narod«, ali da bo v
skladu s smerjo, v katero jadra, »Rdeči narod«.
Kljub vsem pleskarijam mu jamčimo, da pasa-
žirjev ne bo barva več dobila, saj takemu ko-
ritu niti najzanimnejša ideja ne zaupa svojega
obstanka.

»Ceho« sta plačevala z gramofonskimi ploščami

Ljubljana, 26. junija.

Včeraj popoldne sta v gostilni pri »Univerzi«
v Židovski ulici vsa razigrana popivala Krašovec
Anton in Verlek Avgust. Ze tja sta prišla precej
opita, tu pa sta popila še pol litra vina, ki sta
ga potem hotela plačati kar s 6 gramofonskimi plo-
ščami, ki sta jih bila nosila s seboj. Natakari se
je tak način plačevanja »ceho« zdel seveda sumljiv
ter je stvar sporočila bližnjemu stražniku. Prišed-
šemu v gostilno, sta se oba tovariša hotela stražni-
ku upirati. Nista mu sprva hotela niti povedati,
odkod sta gramofonske plošče dobila. Naposled je
Krašovec priznal, da mu je plošče dal njegov brat.
Stražnik je seveda obema možakarjema, ki sta bila
videti oba dovolj vinjena, napovedal aretacijo, kar
jima pa zopet ni bilo po volji. Stražnik je moral
poklicati na pomoč tovariša, da je oba vesela bra-
ca mogel odvesti na stražnico. Tam je Krašovec
prvotno izpoved, da mu je plošče izročil brat, pre-
klical ter obenem navedel, da mu je plošče dal
pivski tovarš Verlek Avgust, ki je bil doleže že
kritikat kaznovan zaradi manjših prestopkov. Ver-
lek pa zopet o ploščah ni hotel ničesar slišati.
Zdaj bo policija na drug način morala ugotoviti,
odkod izvirajo plošče.

razodel otročnikom na Vačah vso skrivnost vloma,
vkljub temu, da je tudi sam pozneje padel v »le-
bete«.

Državni tožilec g. Branko Goslar je obtožil
brezposelnega trgovskega potnika Leopolda Ko-
tarija, doma od Sv. Križa, in njegovega tovariša
brezposelnega delavca Franceta Podbregarja zlo-
činstva vlamne tatvine v omenjenem slučaju. Lojze
Kepa, ki je vlam pojasnil, pa je prišel na zatožno
klop, ker je bil obtožen, da je Kotarija nagovarjal
k omenjenemu vlamu in da je pred okrajnim so-
diščem v Litiji med preiskavo po krivem pričal v
korist Kotarija. Mali kazenski senat, ki mu je pre-
sedoval s. o. s. k. K. Javoršek, je včeraj obravnaval
to vlamilsko zadevo.

Robustni prvi obtoženec Polde Kotar je nava-
jal mirnodušno: »Priznam vlam. Poprej smo bili
skupaj v litijskih zaporih zaradi neke kazni; jaz,
Podbregar, Kepa in drugi. Kepa je govoril o vlo-
mu, da ve, kje bi to najbolje bilo, ker so doma
same ženske. S Podbregarjem sem govoril samo o
saharinu. Pri Knezovi je bilo v 5 minutah vse go-
tovo. Na Savi sem Kepi povedal, da sem dobil ma-
lenkost. Dal sem mu 600 Din. Podbregar sploh ni
bil z menoj. Res pa sem Kepi povedal, da sem dal
Podbregarju od plena 1500 Din, da sem se ga tako
znobil.«

Lojze Kepa pa je drugače in točneje pripove-
doval celo vlamilsko zgodbo. Med drugim je pravil:
»Kriv sem v toliko, kar priznam, da ni bilo v redu.
V litijskih zaporih se je Kotar bahal:

»Jaz sem dober tat in vlamilec. Vse mi gre
po sreči.«

Kepa je nadaljeval:

»O vlamu nisem govoril. Pozneje me je Kotar
obiskal na Savi. Moj oče mu je dal kos kruha in
liter jabolnika. Bil je lačen in jezen. V drugo pa
je prišel po vlamu. Srečal sem ga na cesti proti
Litiji. Spremlil me je domov. Nato me je nagovarjal,
da eva šla proti Litiji. Izkazal se je hvaležnega.
Dajal je za pijačo. Prosil me je, da naj ga peljem
na kolesu do Litije. Bila je noč. On je govoril:

»Imam kurjo slepoto. Dobil sem jo v arestu.
Pelji me v Litijo.«

»Jamral je tudi, da ga čevlji žuli. Med potjo
mi je pravil, kako sta s Podbregarjem vlamila.
Dal mi je 50 Din, ker se mi je kolo polomilo, no
pa 600 Din.« Povedal je Kepa dalje, da mu je Ko-
tar priznal, da je dal svojemu tovarišu 1500 Din.

Tretji obtoženec Podbregar je kratko omenil,
da je pomagal Kotarju pri vlamu. Sam kupčuje tu-
intam s saharinom.

Priča, orožniški narednik Jakob Karo je na-
vedel, da mu je Kotar na postaji v Vačah med za-
slišanjem priznal, da je vlamil pri Knezovi, a do-
bil je samo 330 Din. Kmalu nato pa se je javila
Kotarijeva sestra in prinesla 2.200 Din, ki jih je
nala skrite v pepelu domače velike peči. Tako je
bil vlam naposled razkrinkan.

Sodba je bila: Leopold Kotar zaradi zločinstva
vlamna na 2 leti in 6 mesecev robove. Zvišala se mu
je prejšnja, lani zaradi drugih tatvin izrečena ka-
zen od 1 leta na sedanjo višino. Kompanjon Pod-
bregar zaradi sodelovanja pri vlamu na 6 mesecev
strogega zapora. Mora pa še predsedati kazni 1 leta,
ki je bila lani izrečena pogojno, tako da bo sedaj
sedel 18 mesecev. Kepa pa je bil po § 333 k. z.
obsojen zaradi prestopka prikrivanja na 1 mesec
strogega zapora, oproščen pa je bil od oblozbe, da
bi bil nagovarjal Kotarija k vlamu in da bi bil
krivo pričal. Vsi so kazni sprejeli.

Mariborska mestna občina razprodaja Rosenbergovo posestvo

Maribor, 25. junija.

Mestna občina mariborska je pričela z raz-
prodajo parcel na bivšem Rosenbergovem pose-
stvu v magdalenskem predmestju. Zaenkrat so na
razpolago sledeča stavbišča: Ob Betnavski cesti za
enonadstropne hiše, ob Parmovi in Beograjski ulici
pa za visokopritlične hiše. Cena je za kvadratni
meter ob Betnavski cesti 30 Din z obvezo, da se
hiša zgradi v dveh letih, za druga stavbišča pa
22 Din, če se prične z zgradbo v štirih mesecih,
sicer pa tudi po 32 Din za kvadratni meter. Ostala
stavbišča ob Dalmatinski in Ljubljanski ulici se
pričnejo prodajati pozneje, večji kompleks pa je
pridržan za zgradbo malih hišic po enotnem načrtu.
Zgradbe ob Tržaški cesti s pripadajočim zemlji-
ščem namerava mestna občina prodati ugodnemu
ponudniku v celoti ali v dveh delih. Vsa pojasnila
in prodajne pogoje daje mestni gradbeni urad.

S tem je začela mestna občina važno socialno
akcijo. Predmetna stavbišča so sedaj najcenejši v
Mariboru ter je omogočeno tudi manj premožnim
slojem, da si jih nabavijo ter tako pridejo do svoje
lastne strelhe. Stavbišča leže v osrčju vilske koloni-
je na magdalenskem predmestju ter imajo nad vse
ugodno lego. Gotovo bodo kmalu razprodana, ker
je že veliko število interesentov, ki so čakali na
to ugodno priliko. Mestna občina je s to svojo hva-
levredno akcijo znatno zavrla grdo špekulacijo z
zemljišči, ki se je zadnje čase razpasla v Mariboru
ravno zaradi tega, ker je občina že vsa svoja raz-
polagajoča stavbišča razprodala. Cena ostalih zem-
ljišč v privatni roki se je zaradi tega znatno dvig-
nila ter je znašala zadnje čase v mnogo manj ugo-
dnih legah, kakor je Rosenbergovo posestvo, ekora
še enkrat toliko, kakor prodaja sedaj mestna ob-
čina.

Obnovitvena razprava ob času poročila še
traja.

Kulturni koledar

Peter Musi

26. junija 1799 se je rodil na Vranskem šolnik in sadjar Peter Musi. Kurs za učiteljske kandidate je dovršil v Celju. Leta 1822 je napravil v Celovcu izpit za meščanske šole. Še istega leta je prišel za učitelja in organista v Šostanj, kjer je kmalu postal nadučitelj. Upokojen je bil po 53-letnem službovanju. Umrl je 6. marca 1875. Leta 1830 je izdal Navod za nedeljske šole. Kako je potreba učiti. O nedeljskih šolah je pisal tudi v Drobničnici. Po Beckerjevem vzorcu je izdal slovensko začetnico: Slovkoar. Pridno je tudi dopisoval v Einspillerjevega Šolskega prijatelja. Mnogo se je tudi trudil za povzdigo sadjarstva. O teh problemih je mnogo pisal tudi v Novici in Šolskega prijatelja (n. pr. »Kratek pouk o sadjarstvu posebno za šolsko mladino«).

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 26. junija: Ivan in Pav. Nedelja, 27. junija: Hema.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Drama: Tisoček v telovniku. Red A.
Opera: Prodana nevesta. Izven.
Kino Union: Novi ljudje.
Kino Sloga: Zaprt.
Kino Matica: Zaprt.

TEL. 22-21 **UNION**

Premiera velenila po znamenitem romanu Clauda Farrera

Novi ljudje

v glavni vlogi vlogi HARRY BAUR

Predstave danes ob 19-15 in 21-15 uri
Predstave jutri ob 17., 19. in 21. uri

Ljubljanski gledališče

DRAMA. Začetek ob 20. uri.

Sobota, 26. junija: »Tisoček v telovniku.« Red A. Zaključek sezone.

OPERA. Začetek ob 20. uri:

OPERA

Sobota, 26. junija: »Prodana nevesta.« Izven.

Nedelja, 27. junija: »Pod to goro zeleno...« Izven.

Cena 24 din.

Ponedeljek, 28. junija: »Ero z onega sveta.« Red C.

Torek, 29. junija: »Prodana nevesta.« Izven. Cena 30 din. Zaključek sezone.

Ze danes opozarjamo na poslednjo operno prireditev v letošnji sezoni, »Prodano nevesto«, ki bo v Operi 26. junija 1937 ob 16 na čast udeležencem Zadruga kongresa Zveze Nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev. Zasedba Opera bo ista kakor je bila v Trstu in na Reki. Vstopnice se že dobe v predprodaji in Kreditni zadrugi uslužbencev drž. železnice, Pražakova ulica — telef. 35-35. Cene ljudske!

Pred trgovskim davčnim odborom se bodo obravnavali predlogi davčne uprave za sledeče pridobitne stroke: dne 8. julija 1937 ob 8: trafikarji, krznarji, modistje, obrtna podjetja, urarji, zlatarji, pasarji, optiki, foto-trgovine, časopisne revije, trgovine z alkoholnimi pijačami, sodavičarji, trgovine z lesom, stariarji, razna podjetja (narodno zdravje. — Dne 9. julija ob 8: lekarne. — Dne 9. julija ob 9: stavbeniki, trgovine s stroji in vozili, trgovine s steklom, porcelanom, steklarstvo, trgovine z barvami, olji, keramiko, bencinom, trgovine s slaščicami, perutnino, ribami, konji, živino, glasbilo, razne trgovine, menjalnice, kino-podjetja, vsakovrstna podjetja, trgovine s tehničnimi in elektro-tehničnimi predmeti. Seznami davčnih zavezancev in davčnih osnov teh strok so razgrnjeni na vpogled v pisarni mestnega poglavarstva ob 24. junija do 1. julija 1937.

Glavni odbor Legije koroških borcev vabi svoje članstvo, da se udeleži odkritja spominske plošče blagopokojnemu kralju Aleksandru I. v nedeljo, dne 27. t. m., in sicer ob 10 dopoldne v šoli na Barju ter popoldne ob pol 16 v šoli na Grabnu.

Velik koncert v Franciskanski dvorani priredi Narodno železničarsko glasbeno društvo »Sloga« v ponedeljek, dne 28. junija ob pol 9 zvečer na čast udeležencem zadruga kongresa Zveze Nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev. Na koncertu nastopita tudi občje priljubljena sopranistka ga. Lovšeta in basist g. Schiffer, katerega smo že pred kratkim poslušali na samostojnem koncertu v Filharmonični dvorani. Pester spored koncerta bo nudil glasbo ljubčemu občinstvu največji užitek. — Vstopnice ob 20 Din navzdol se že dobe v razprodaji v pisarni Pax en bonum v franc. pasazi.

»Veliki oder sveta« v Kamniku

Kamnik, 26. junija.

Odločitev ni težka, kam bi šli v soboto in nedeljo, 10. in 11. junija. V Kamniku k slavnosti Kalderonovi igri »Veliki oder sveta«, ki jo bo na prostem predaval franciskanski pevski zbor s sodelovanjem članov mekinjskega in neveljskega pevskega zbora. Kalderon, španski duhovnik, je največji katoliški dramatik, pisec globokih misterijev. Igra bo na dvorišču franciskanskega samostana, obkraj ob 8 zvečer. Tisti, ki pridejo iz Ljubljane, se bodo lahko vrnili z avtobusom.

Šparta : Grafika

Za proslavo svoje 10-letnice je povabila Grafika znano zagrebško Šparto v goste. Je to klub, ki je znan širom naše domovine po lepi kombinaciji tiri ter izvršnih rezultatih. Saj je še lanske leto tekmoval za vstop v ligo ter je letos za varadinsko Slavijo prvak Zagreba. V Ljubljani bo Šparta nastopila z vsemi najboljšimi igralci, med katerimi sta tudi dva ljubljana, Belak in Urbančič. Sploh so v moštvo igralci, ki imajo v nogometu dober sloves ter so neštetokrat zastopali Zagreb v reprezentančnem dresu. Naj omenimo samo Stankoviča, levo zvezo, ki je bil že 20-krat reprezentant Zagreba ter večkratni internacionalac. Centerfor Pavličič, levo krilo Glavica, desno krilo Bruner ter centerhalf Gmajnički igrajo etlano v zagrebški reprezentanci. Torej bomo po daljšem presledku videli v Ljubljani zopet zanimivo moštvo na štartu. Tekma bo v nedeljo, 27. t. m. na igrišču ASK Primorje ob Tyrševi cesti. Začetek predtekmne Kamnik: Grafika II. ob 16 ter glavne tekme ob 17.30. Vstopnina: tribunski sedeži 8 Din, stojišča 6 Din, člani kluba ter mladina 4 Din.

Brezposelni profesorski kandidati

150 jih čaka na službo. Počitniški tečaji - pomoč v sili

Prosvetni minister g. Stošovič je med zadnjo proračunsko debato govoril med drugim tudi o tem, da namerava ministrstvo morda že s prihodnjim šolskim letom uvesti v naše srednje šole volontiranje za brezposelne filozofe, ki so končali univerzo. To se pravi, da bodo morali mladi srednješolski učitelji neko začetniško dobo — kako dolgo, še ni znano — poučevati zastopni. Naše brezposelne profesorske kandidate, ki imajo v Ljubljani svoje društvo, je ta vest — razumljivo — vznemirila in so zbrali v petih točkah svoje razloge; takaj, bi bila takšna uvedba ne samo huda nesreča in celo neizvedljiva zanje same, ampak tudi v nekem pogledu škodljiva pouku v naših srednjih šolah.

V Sloveniji čaka 150 diplomiranih filozofov na službo. Skoro polovica se jih preživlja iz inštrukcij, ostali so v breme staršev, ki jih morajo vsaj deloma vzdrževati, če že ne popolnoma. Kaj bi zanje pomenilo volontiranje? Onemogočilo bi jim vsako inštrukiranje, bodisi da se z njim zdaj popolnoma vzdržujejo, bodisi da z njim vsaj na rahlo razbremenjujejo že itak razočarane starše. Jasno je namreč, da zlasti profesor začetnik, ki se mora na šolski pouk pripravljati in ki mu sploh šola jemlje ves čas, nikakor ne bi mogel poleg šole še inštrukirati. Nesreča bo torej zadela v glavnem starše, ki bodo morali vzdrževati sina ali hčerko še v poklicu, potem ko so ga celih 16-18 let z delom in živimi šolali. Namesto, da bi mladi človek, ki je končal šole, vstopil v službo in začel staršem povračati za skrb, odplačevati razne dolgeve iz študijskih let, namesto da bi si ustvaril svoj dom, vse s hvaležnostjo in v veselje staršem, namesto tega naj zdaj terjaja od staršev nove žrtve. Naravnost nemogoče pa bi bilo to gotovo za tiste, ki ne stanujejo v mestu, kajti kako naj človek, ki nima niti ure časa za kakršnokoli zaslužek, plačuje v mestu posebno stanovanje in hrano? In končno opozarja njihova resolucija na to, da bodo z volontiranjem vsaj na videz zamašene vrzeli v srednješolskih profesorskih zborih in da bodo potem regularne nastavitve še bolj redke. Uredba volontiranja pomeni torej ne le obupno poslabšanje najpreprostejših življenjskih pogojev za mlade profesorske kandidate, ampak tudi občutno podaljšanje tega stanja. Resoluciji, ki jo je Društvo brezposelnih profesorskih kandidato poslalo kr. vladi, prosv. ministru, nar. skupščini, senatu in drugim, so se s svojimi podpisni pridružil še Proforsko društvo v Ljubljani, zveza društev »Sola in dom«, Pedagoško društvo in Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani. Vsa ta društva so s tem izrazila, da se zavedajo, v kako škodo bi bilo srednješolskem pouku in profesorskemu naraščanju, če bi poučevali neplačani profesorji.

Društvo brezposelnih profesorskih kandidato pa se ne zadovoljuje samo s tem zunanjim delom na zunaj, ampak razvija že od početka živahno delavnost tudi na znotraj s podvzetji, ki naj brezposelnim filozofov vsaj malo pomagajo v času čakanja na službo. Posebno uspešni so v tem pogledu inštruktorski tečaji, ki jih prireja društvo. Po dobri uspešni tečaju, ki se je vršil vse šolske leto v gimnaziji na Poljanski cesti, zlasti pa po odličnem lanskem počitniškem tečaju, prireja društvo letos zopet svoj

počitniški pripravljalni tečaj

ki bo med 19. julijem in koncem avgusta na I. drž. real. gimnaziji v Vegovi ulici v Ljubljani. Učence srednjih šol, ki so dobili po letošnjem šolskem letu popravne izpite, bodo tu poučevali sami kvalificirani profesorski kandidati, ki so usposobljeni za pouk v srednjih šolah. Po eno do dve uri bo dnevno redni pouk, ostale 2 ali 3 ure pa se bodo učenci sami učili pod nadzorstvom profesorjev. In za vsa ta tečaji, ki bo obsegal 80 učnih ur, bo znašal celotni prispevek le 250 Din.

Razumljivo je, kako težko ulegne vplivati na duševnost mladega človeka, ki je končal šole in bi moral in hotel začeti s svojim trajnim delom, brezkončno čakanje na službo. Zato pač upravičeno pričakujejo ti mladi ljudje razumevanja staršev, ki bodo poslali svoje otroke v njihov tečaj in s tem — pač v svojo korist — priznali njihovo voljo do dela. Prav tako pa tudi razumevanja tistih, ki bi hoteli v misli zgolj na štedenje rešiti srednje šole pomanjkanja učnih moči s tem, da bi uvedli volontiranje in tako odtrgali mlade brezposelne filozofe še od tiste skromne inštruktorske drobtinice zaslužka, kar ga hotel morda imajo.

Gostovanje Štefke Fratnikove v Pragi

Praga, 20. junija.

Po uspešnem nastopu A. Drmote, je na odru Narodnega divadla v Pragi dosegla častno priznanje mlada sopranistka Štefka Fratnikova. Dne 16. junija 1937 je pela vlogo Marjete v Gounodovi operi »Faust«.

Fratnikova, rodem Tržačanka, je smoteno oblikovala svojo glasbeno izobrazbo na ljubljanskem konservatoriju. S svojimi izbornimi nastopi v naši operi pa je dokazala izredno sposobnost. Zato je bilo popolnoma pravilno, da je odšla pred letom na Dunaj, kjer se pri specialisti izpopolnjuje. Njen praski nastop nam daje zagotovilo, da je na dobri poti k odličnemu pevskemu izživljanju.

Česko občinstvo je našo pevko radostno sprejelo. Zlasti je vzglo njeno petje v slovenskem jeziku. V »Narodni politiki« ocenjuje dr. B. Fratničin

nastop: »Sveži čisti sopran, tehnično natančno izvežban, kot je bilo spoznati iz arije o nakitu, katere koloratura je bila skrbno izdelana, iskrenost v prednosanju, živa igra in dražestna, vitka postava tvorijo v njeni Marjeti učinkovito odersko stvaritev.« Kritik »Venkova« črt. pravi, da je Fratnikova »pozornosti vreden melodramatičen pojav, ki je obdarjen z izrednimi pevskimi in igralskimi kvalitetai.« Fratnikova je dosegla s svojim prvim praskim nastopom »odločilen in silen uspeh, ki se je stopnjeval od arije o nakitu skozi vse večer in ki je našel izraza v iskrenih izlivih simpatij iz občinstva.«

Pred polnim gledališčem je dirigiral predstavo kapelnik Milan Zuna. Doktorja Fausta je kreiral Jan Beilik, Mefista pa najboljši češki operni basist Vilém Zitek. Hrovatin R.

Zadruga razstava

Ljubljana, 26. junija.

Ob priliki zadruga kongresa Zveze Nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev, ki se bo vršil v Ljubljani v dnevih 27. do 30. junija, se bo otvorila v nedeljo, dne 27. junija ob 11 lepo urejena zadruga razstava v prostorih železničarskega glasbenega društva »Sloga« in v banchnih prostorih palače Ljubljanskega dvora. Razstava se deli v dva dela: v banchnih prostorih prikazuje Zveza Nabavljalnih zadrug stanje in razvoj svojega zadruga in to: Nabavljane zadruge, Kreditne zadruge, stavbene in produktivne zadruge. Videli bomo tudi veliko delo Zveze za zadruga propagando in zadruga vzgojo, za organizacijo skupnih nabavk ter za lastno produkcijo. Tudi zadruga zavarovanje in turistično-letoviška razstava tvorita lep del te Zvezine razstave. V drugem delu (v dvorani »Sloga«) prikazujejo naši železničarji kot tipičen primer, kaj more doseči poedin stan potom samopomoči in vzajemne pomoči. Lepi so uspehi Nabavljane, kreditne, čebelarne in splošne gospodarske zadruge naših železničarjev. Njih agilitet in se poljrcali tudi v njihovi stavbeni zadruzi in v najnovejšem delu, v organizaciji letovanja otrok v Gozd-Martuljku. Pri vsej mizeriji, težki in naporni službi, pri slabi plači so naši železničarji še toliko vztrajni in živlivi, da mislijo in delajo sistematično za povzdigo in širjenje posebno glasbene kulture. Dve močni glasbeni društvi sta nastali s pomočjo naših zadrug. Sloga v Ljubljani in Drava v Mariboru. Obe imata poleg dobrih zborov, kapele, še prvovrstne glasbene šole, kjer dobe njih otroci dober in cenen pouk v glasbi. Tudi vidimo, da niso naši železničarji na polju športa morda zadnji. Železničarska razstava v tem drugem delu nam prikazuje tudi očeta slovenskega zadruga Mihaela Vošnjaka, po poklicu železničarja-inženirja, ki je ustanovil prve zadruge in organiziral predvsem kreditno zadruga zadruga z namenom, da reši predvsem slovenskega kmeta pred izkoriščanjem in celo slovensko zemljo pred invazijo tujega kapitala in pred narodnim zasvojenjem. Razstava je interesantna tako za statističarja, kakor tudi za ideologa.

Obisk prav toplo priporočamo vsem! Vstop je prost!

Celjske novice

Celje, 25. junija.

Mestna občina se je odločila na svoji seji v petek 25. junija za nabavo ene električne ure, ki jo bo namestila na magistratu.

Nadzidava meščanske šole. Celjski mestni svet se je odločil na današnji seji, da se bo napravil nadzidek na obeh dvorišnih traktih meščanske šole. Stroški bodo znašali 230.000 Din.

Naprava vremenske hišice in cvetličnih nasadov pri kolodvoru. Na predlog Olepskega in tujke-prometnega društva je mestni svet soglasno osvojil sklep, da se bo izvedla takoj naprava vremenske hišice pri hotelu Bebeuschegg in napravili od hotela do kolodvoru lepi cvetlični nasadi, ki bodo skрили umazana skladišna poslopja.

Mestno poglavarstvo razglaš: Podzveza fantovskih odsekov v Celju priredi pod pokroviteljstvom g. nadškofa dr. A. B. Jegliča v dne 27. do vključno 29. junija v našem mestu tabor slovenskih mož in fantov. V počastitev gostov, ki bodo v teh dneh prišli v mesto Celje iz vseh krajev Slovenije, bo imela mestna občina na svojih poslopih razobesene državne zastave. Zato vabi hišne posestnike, da sledijo temu vzgledu in imajo v navedenih dneh okrašene svoje domove z državnimi zastavami.

Od tu in tam

Zaradi romana, ki še ni izšel, je tožil Luka Jovanovič iz Bugojna založniško podjetje Binozo v Zagrebu. Jovanovič je napisal roman »Sluga Mičun« in ga poslal Binozi. Poslej pa ni bilo o romanu ne duha ne sluha. Vložil je tožbo in pred sodišče je moral predsednik založništva. Šele na sodišču se je ugotovilo, da sta dve založništvi Binoza. Tožena Binoza je dokazala, da ni imela nobenega oprava z romanom. Tako je morala pred sodišče druga Binoza. Ta se je pa znala opravičiti, češ da nihče ni nikdar zahteval rokopisa nazaj. Pa se je vse pojasnilo: rokopiis je prejela druga Binoza, pisma in dopisnice, ki so terjale povračilo rokopiisa so pa prihajale k prvi Binozi. Luka Jovanovič je moral s tožbo odnehati.

Italija in Českoslovaška gradita na prostoru zagrebškega velesejma dva reprezentativna paviljona. Vsak paviljon bo zavzel okrog 540 kvadratnih metrov prostora. Českoslovaški paviljon bo dobil obliko velike dvorane s streho v obliki stopnjaste kupole. Načrtje je naredil praški arhitekt Francel. Italijanski paviljon bo pa zgrajen v rimskem stilu. Načrte je izdelal italijanski inženjer Petroni.

Svedrovci so v četrtek zvečer vlomili v pisarniške prostore tvrdke »Predovič« v Zagrebu in navrtali blagano. Ukradli so dobrih 59 jurjev. Glavna vrata so dvignili s tečajev, iz drugih vrat so pa izrezali desčico, nakar so lahko od notranje strani vrata odklenili, ker je ključ tičal v ključavnici. S »svinjsko nog« so blagajno odprli ravno v tisti prostor, kjer se je nahajal denar. Vlom je bil izvršen zelo spretno tako, da za vlomilci ni nobenega sledu.

Zaradi zemlje so se tožarili prebivalci dalmatinskega Klisa s tovarno »Split«. Že leta 1909 je občina prodala tovarni neko zemljišče za malo svoto z omejitvijo, da občina, prostor spet lahko odkupi za isti denar, če bi tovarna ne zgradila na zemljišču tovarniških poslopij. Tovarna pa se do danes ni ničesar zgradila. Občina je hotela zemljo nazaj, vendar pa se je morala zaradi odpora tovarne obrniti na sodišče. Toda leta 1933 se je občinska uprava odrekla pravicam do zemljišča v korist tovarne. Klisani pa s tem niso bili zadovoljni. Pritožili so se na okrajno glavarstvo, a ker je to sklep občine potrdilo, na upravno sodišče v Dubrovniku. Upravno sodišče je ugodilo prebivalcem, toda tovarna se je šla pritožiti na državni svet. Pa tudi tu so uspeli prebivalci.

Pred novosadskim sodiščem je bila te dni zanimiva razprava. Tožen je bil pravoslavni duhovnik in bivši narodni poslanec na listi Petra Živkovića Gjordje Parabučki, češ, da je zapeljal ženo Milana Tripkovića, Milico. Sodišče v Titelu je na prvi razpravi obsodilo popa in Milico vsakega na 600 din denarne kazni, toda novosadsko okrožno sodišče je kazen razveljavilo.

Dvanajst let težke ječe je dobil pred sodiščem v Mitrovici brivec Josip Tomič, ker je z brivskimi škarjami ubil svojega svaka kmeta Nikolo Seiftera. Brivec je bil nesrečno poročen s sestro Seiftera. Vedno mu je uhajala k bratu, nazadnje pa je zahtevala, naj nanjo prepíše vse imetje. Ker brivec želji ni ustregel v celoti, temveč je na ženo prepisal le polovico imetja, mu je ušla. Ko se je pa brivec srečal s svojim svakom, sta se sprla. Brivec je potegnil svoje škarje in začel z njimi obdelovati svaka. Ranam je Seifert podlegel, brivec pa je sedaj prejel dvanajst let ječe.

Zaradi protizidovskega pisanja publikacij, ki se tiskajo v Hrvatski tiskarni v Dubrovniku, so tamkajšnji židje obiskali škofa dr. Careviča, da bi posredovali. Dubrovniška duhovščina je namreč lastnica tiskarne. Židje so operirali s glavnim svojim argumentom, češ, da je bil med ustanovitelj tiskarne tudi neki žid, dubrovniški odvetnik. Pravijo pa, da tiskarna še vedno tiska protizidovske publikacije, kakršna so pač naročila od strani strank.

Ob kresu so se zbrali po stari navadi fantiči iz Virovitice. Ko je kres visoko plamtel, so začeli skakati preko ognja. Nesreča pa je hotela, da sta od obeh strani istočasno skočila dva fanta preko ognja. Prav v sredi ognja sta trčila, da je eden padel v žerjavico. Takoj se je vnel kakor plamenica. Ostali so mu priskočili na pomoč in ga rešili. Toda opekline so tako hude, da se bo prav težko rešil.

Zagrebski teniški igralci Punčec, Pallada in Kukuljevič so se letos udeležili svetovnega teniškega turnirja v Wimbledonu pri Londonu. Vsi trije so se prerinili nekako do srede turnirja, poslej so pa morali odnehati. Nemec Henkel je izločil Punčeca s 6:2, 6:2, 6:1; Avstralec Mac Greath Pallado s 4:6, 6:3, 7:5, 6:2; Avstralec Crawford je premagal Kukuljeviča s 6:3, 6:2, 10:8. Tako so jugoslovanski teniški igralci izločeni iz vseh tekmovalnj poedincev.

Nemci se zelo zanimajo za jugoslovanska letovišča. Vendar je največja ovira v tem, da nemška vlada noče zvišati mesečne kvote 500.000 mark. Vsi, ki hočejo iti v Jugoslavijo na letovišče, se hite prijavljati že vnaprej. Tako so si Nemci rezervirali že za štiri mesece naprej 1.900.000 mark.

25 českoslovaških počitniških štipendij. Izvršni odbor jugoslovansko-českoslovaških lig dravske banovine opozarja na razpis teh štipendij, namenjenih petim profesorjem srednjih šol iz vse Jugoslavije, desetim vseučiliškim študentom vseh visokih šol in desetim srednješolcem za enomesečno počitniško bivanje na Českoslovaškem, kjer naj se štipendisti izpopolnijo v češčini in se seznajajo s českoslovaško kulturo. Pogoji so: prošnja s fotografijo in kratkim življenjepisom ter navedbo dosedanjih študij in del. Priloži naj se tudi po možnosti spricevalo o tem, da je prošilec obiskoval učni tečaj za češčino. Prednost bodo imeli kandidati, ki so aktivno sodelovali za kulturno zblizanje med českoslovaškim in jugoslovanskim narodom. Štipendije znašajo: za profesorje srednjih šol 4000 din, za študente 3000 din in za srednješolce 2500 din. Prošnje, naslovljene na prosvetno ministrstvo, vlagajo profesorji in srednješolci preko šolskega ravnateljstva, visokošolci preko dekanata, in sicer najpozneje do 5. julija t. l. Obenemopozarja izvršni odbor jugosl.-čsl. lig dravske banovine prošilce, da naj pošljejo prepis prošnje na njegov naslov: Ljubljana, Knafljeva ulica 10, in sicer do 8. julija.

Nove gradnje pri Idriji. Pri Idriji pripravljajo gradnjo nove velike vojašnice, ki bo stala med Sovodnjami in Kopačnicu. Tudi novo cesto bodo zgradili do vojašnice. Cesta je že trasirana in bo šla preko najboljših in najlepših polj.

Nagrade za dvojke so zopet prejeli: Peter Poženel iz Kanala, Justina Jurec iz Temenice, Karel Drufovka iz Gorice, Ivan Mihelič iz Dornberga in Kramer Iván iz Motrouna. Dobili so po 600 do 800 lir.

Naročajte Slovenski dom!

Pod ognjeniško lavo v Herkulaneju

Pompeji, Herkulanej in Stabije, to so tri mesta, ki jih je leta 69 p. Kr. zadela katastrofa, ki je privedla iz žrela bližnjega ognjenika Vezuva. Vedno bolj prihaja na dan prava slika, kakšna so bila ta mesta v resnici. Poleg tega pa postaja znanega še marsikaj drugega, kar v pravi luči osvetljuje življenje starodavnih Rimljanov. Prva izkopavanja so se v večji meri začela v 17. stoletju, vendar takrat še niso prinesla bogve kaj uspehov. Izkopavanja dela vse hitreje napredujejo v najnovejši dobi, ko so na razpolago tudi najbolj moderna in tehnično dovršena sredstva za odkopavanje. V naslednjem se bomo za nekaj trenutkov ustavili pri mestecu Herkulaneju in njegovih izkopavanjih.

Herkulanej je bil menda ustanovljen nekako v šestem stoletju pred Kr. rojstvom. Ustanovil ga je, tako pravi pripovedka, sam bog Herkules in je po njem zato tudi dobilo takšno ime. Kolikor je danes razvidno iz odkopanelega dela mesta, sta nekoč potekali skozi Herkulanej dve glavni cesti, stranske ulice pa so razrezale vse mestce v nekatere otočice, ki so se imenovale »insulae«. Do takrat, ko so zavladali nad mestom Samniti in se tudi nekaj časa potem, je bil Herkulanej samostojno mesto, izgubilo pa je samostojnost leta 89. pred Kr., ko je Sula poslal tja svojega zastopnika. Leta 63. po Kr. ga je obenem z mestom Pompeji, ki je tudi pozneje z njim delilo isto usodo, precej uničil močan potres. Vsa škoda, ki je tedaj nastala, še ni bila dobro popravljena, ko je obe mesti, in poleg nju še tretje — Stabije — zadela še hujša katastrofa leta 69 po Kr., ki velja za

nastrahotnejšo naravno katastrofo starega veka

Nenadoma je izbruhnil ognjenik Vezuv, o katerem ni nihče tedaj mislil, da se bo kdaj odprl njegov vrh.

Vsa tri omenjena mesta so bila tedaj tako rekoč zbrisana z zemeljskega površja, kakor da tam ni nikdar ničesar stalo. Vulkanski prah in kamenje sta pokrila mesto Pompeji nekako pet do šest metrov na visoko. Snov, ki se je zgrnila nad Herkulanejem pa je bila čisto drugačne sestavine. Umazan tok ognjeniške lave je zalil vse, kamor je prišel, nato pa se počasi strdil in tako objel v mrzli, čvrsti objem vse mesto.

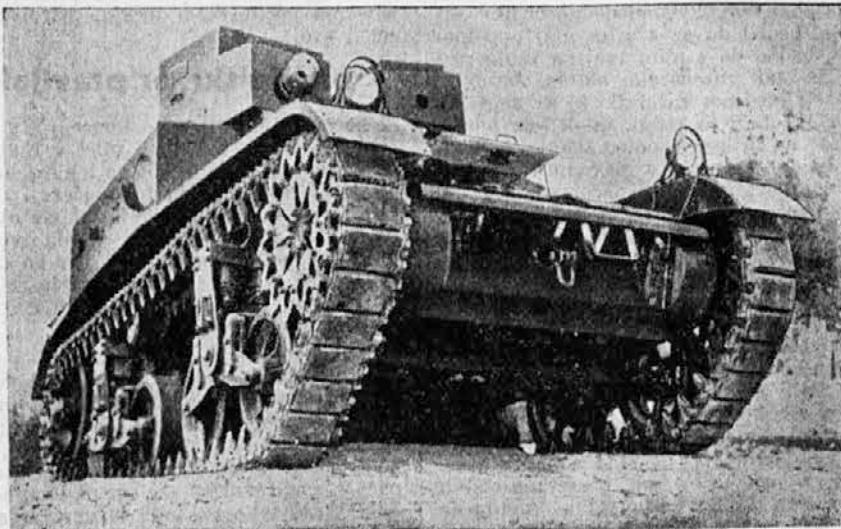
Odkopavanje gre danes od rok prav tako, kakor n. pr. v kakšnem premogokopu. Debelost teh ognjeniških strnjjenih plasti znaša od 12 do 25 metrov. Celotno tam, kjer je debelost teh plasti najmanjša, je še vedno najmanj še enkrat tako velika, kakor v Pompejih. Zato pa je Herkulanej bil bolj in dalj časa zavarovan pred najraznovrstnejšimi starinarji in starinoslovci, ki bi odnašali dragocene predmete na trg, kakor košaro sadja, ki čez teden že nima več nobene vrednosti.

Ker je bila ta masa, ki je zagrnila Herkulanej, čisto drugačna po svoji sestavi, zato tudi v tem strjenem grobu niso dosedaj našli več kot deset človeških okostij, dočim jih je bilo v Pompejih najdenih na tisoče. Prebivalci so v Herkulaneju torej imeli še dovolj časa, da so pred prodirajočo ognjeniško lavo zbežali proti Neaplju, ki so ga nekoč

ustanovili grški kolonisti. Tu so Herkulanejčani sezidali čisto novo mestno četrt kot svoje drugo bivališče.

Prvi, ki je zavihtel kramp

Prvi je odkril zasuto mesto Herkulanej knez d'Elbeuf. Ta je že kar v začetku kopanja nakopal toliko dragocenih predmetov, da je v bližini zgradil svojo vilo v ta namen, da bi v njej spravil vse starinske izkopanine. Med temi izkopaninami sta bila tudi kipa največje in najmanjše Herkulanejke. Kdo je ta dva kipa izdelal, ni znano. Znano je samo to, da ju je knez d'Elbeuf podaril princu Evgeniu Savojskemu in da jih je po njegovi smrti dobil cesar Avgust III. saski. Vilo kneza d'Elbeufa je podedoval Karl III. burbonski in je leta 1738 nadaljeval začeto izkopavanje ob navzočnosti večjega števila inženirjev.

Zverina, kakršne so začeli izdelovati v Zedinjenih državah Severne Amerike. V tanku je prostora za štiri vojake, hitrost tanka je lahko do 90 km na uro.

Kongres za kratke valove

Čisto svojevrsten kongres bo sredi prihodnjega meseca na Dunaju. Ta kongres se bo uradno imenoval »Mednarodni kongres za kratke valove v fiziki, biologiji in medicini«. Že sedaj napovedujejo, da bodo prišli na ta dunajski kongres najodličnejši znanstveniki, ki se že leta in leta bavijo v svojih laboratorijih ali pa v praksi s tajno kratkih valov. S kratkimi valovi imamo danes opravka ne samo v fiziki, ali posebej v radio-tehniki, pač ni manj pri bioloških raziskavanjih in v zdravilstvu. Vsa skrivnost kratkih valov pa še daleč ni odkrita. Znanstveni krogi zato z veliko nestrpnostjo pričakujejo, da bo na predavanjih, ki jih bodo imeli učenjaki

svetovnega slovesa, padlo marsikako novo senzacionalno odkritje.

Najbolj so na Dunaju ponosni, da je napovedal svojo udeležbo na tem kongresu tudi slavni italijanski fizik senator Marconi. Pravijo, da zaenkrat lahko računajo z njegovo udeležbo, če ga slučajno ne bo pičila kakšna muha, da bo našel izgovor za opravičilo. Kongres za kratke valove pa na vse zadnje res ne bo tako majhna stvar, saj se ga bo menda udeležilo nič manj kot pet sto slavnih učenjakov iz skoro vseh evropskih držav, pa tudi zastopniki iz Amerike in Azije.

Največ pozornosti bodo najbrž vzbudila predavanja, v katerih bo začrtana dosedanja vloga kratkih valov v zdravilstvu. V Ameriki uporabljajo te valove pri zdravljenju v prvi vrsti zato, da s pomočjo njih povzročijo na bolniku občutnejšo mrzlico, kadar hočejo odpraviti na primer ravmatizem, v Evropi pa jih uporabljajo v precejšnji meri kot orožje proti jetičnosti in v zvezi z Röntgenovimi žarki proti raku ali poapnenju žil.

Na kongresu bo, kakor napovedujejo, govoril tudi nadvojvoda Anton Habsburški, ki ga dosedaj ni še skoro nihče nikdar videl na govornem odru. O njem pravijo, da je velik prijatelj radia in da z največjo pozornostjo zasleduje vsako novo odkritje na polju kratkih valov. Je pa tudi predsednik Združenja radio-amaterjev. Ob priliki tega kongresa bo na Dunaju tudi odprta razstava, ki bo prikazovala zgodovino stikanja za tajnostmi kratkih valov in najmoderneje priprave, ki jih danes rabijo, kadar uporabljajo ali vsaj skušajo praktično uporabljati kratke valove.

Izletniki! Ob nedeljah in praznikih prične redni tramvajski promet že ob 4 zjutraj. Prvi voz odhaja proti glavnemu kolodvoru: iz Viča ob 4.30; iz Zg. Šiške ob 4.10; iz Most ob 4.29; od dol. kolodvora ob 4.26, nato pa vsakih 6 minut. Za nedeljske jutranje vožnje veljajo povratni vozni listki po 2 Din za obe smeri, t. j. za vožnjo zjutraj na kolodvor in zvečer za povratek.

Brez cvetličnega vonja ni življenja

V Kopenhagenu je skočila neka ženska z okna v četrtem nadstropju na cesto in obležala na mestu mrtva. Preden je storila to dejanje, je napisala poslovnico, v katerem je tudi razložila vzrok, zakaj se je odločila za prostovoljno smrt. V kroniki samomorov je menda to edinstven primer.

Pred nekaj časa je ta ženska, ki se je pisala Marija Mendres, zbolela na gripi. Poleg tega pa jo je morilo tudi neprestano kihanje. Več tednov je ta ženska morala ležati v postelji in se je končno njeno zdravstveno stanje toliko zboljšalo, da je lahko prav v kratkem pričakovala popolnega ozdravljenja. Že je vstala, vendar pa je počasi na žalost ugotovila, da je začela boleznijo izgubila čut vonja. Zdravniki so ji zatrjevali, da je to bolezen, ki sama od sebe preide in ki gotovo ne bo zapustila kakšnih hujših posledic. Ženska je sprva trdno upala, da bo v kratkem tudi od te bolezni ozdravela, toda nazadnje, ko se ji je zdelo že predolgo, je obupala. Prav posebno hudo ji je bilo to, da kot velika ljubiteljica cvetlic ni nikdar mogla duhati njihovih blagodejnih vonjav. Ko je videla, da je vse njeno upanje zaman, je sklenila poslati prostovoljno pot v smrt. Rečeno, storjeno. Šele v poslovnem pismu, ki ga je napisala pred svojo smrtjo, je povedala, da je napravila samomor zaradi tega, ker ne more prenesti tega gorja, da bi morala pogrešati v svojem življenju cvetlični vonj.

Po smrti so ji najbrž spet dišale...

Gluhi bodo spet slišali

Pred nekako dvema in pol letoma so na Madžarskem v nekem zavodu za gluhe poskušali, kako bi iznašli pravi vzrok te bolezni in kako bi to bolezen mogli tudi ozdraviti. Te poskuse so delali najprej z živalmi. Malim piščkom, ki so bili prav za prav še gluhi in slepi, so izrezali biestvene sestavne dele slušnega organa. Te živalice so kljub temu sčasoma pripravili do tega, da so na zvočne dražljaje reagirale. Pri neki predstavi so ti psi delali gotove gibe na zvoke trobent, harmonike in piščali. Vsi ti uspehi so izzvali v znanstvenih krogih mnogo zanimanja. Pomen teh poizkusov je v tem, da se na ta način da tudi pri ljudeh, ki so gluhi, po rojstvu, ali so takšni postali pozneje, vzbuditi smisel za dojemanje zvočnih vtisov. Tak poskus se je na Madžarskem tudi že posrečil. Neki 23 letni ženski, ki je bila po rojstvu gluha, je v razmeroma kratkem času od oktobra leta 1936 do junija 1937 slušni organ oživel tako, da sedaj že dojemata tudi človeški glas, seveda zaenkrat samo šele iz neposredne bližine, to je, če ji kdo močno govori na uho. Zdravniki menijo, da bo ta ženska počasi popolnoma dobro slišala in nihče ne bo niti pomislil na to, da je bila kdaj gluha in to celo od rojstva.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najbližjem in največjem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 6. junija: 12.00 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14.00 Vreme — 14.30 Delopust (Igra Radijski orkester) — 14.45 Pogovor s poslušalci — 19.00 Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nau. ura: Strossmayer-ova — 19.45 Jugoslav. misli (Trifun, Dukić, prof.) — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 Zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 »Praprotno seme v mikrofonu« ali »Sen kresne noči v sodobni izdaji«. Besedilo: Jožek in Ježek, sodelujoči: člani rad. igral. družine, Jožek in Ježek in drugi, vodstvo: Ipi — 22.00 Vreme, poročila, spored — 22.15 Vesel konec (Radij. orkester).

Drugi programi

Sobota, 6. junija: Belgrad: 19.50 Operni odlomki 21. Narodna pesmi — Zagreb: 20.00 Igra — Dunaj: 20.05 150-letnica dunajskih valčkov — 21.55 Debussyjeve skladbe — 22.20 Plesna glasba — 23.00 Dunajska glasba — Budimpešta: 20.00 Zabavni večer — 22.30 Koncertni orkester — 23.30 Ciganska glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 21.00 Igra — Rim-Bar: 21.00 Opera — V pravljici deluje — Praga: 20.05 Pester večer — 21.30 Dvorakove romantične slike — 22.35 Plesni orkester —

Romunske narodne noše v slavnostnem sprevedu v Hamburgu.

LJUBEZEN, KI UBIJA

Če bi pa med najinim razgovorom opazil, da ne razume, kam merim s svojimi sumljivimi vprašanji, če bi videl, da sledi mojim besedam z vbojaznijo, če bi videl v njegovih očeh lesketanje, kakor ga opazamo v očeh prestrašenih živali, če jih presenetimo tedaj, ko mislijo, da so najbolj na varnem — če bi se mi poskušnja posrečila ... potem ... potem ...

Niti misliti si nisem upal na to, kaj bi bilo potem. Ta možnost, ki je bila vendar tako daleč, me je docela spravila s tira.

Izpraševal sem se, ali bom imel toliko moči, da prenesem razgovor z očimom. Zdelo se mi je, da bo pogovor podoben boju ali sportni tekmi, kjer zmaga tisti, ki se bolj zbere. Jaz sem bil preveč občutljiv, zato je bila ta naloga zame težja, kakor bi pa bila za koga drugega. Če sem se samo spomnil, da bi to utegnito biti res, so se mi prsti krčili in srce mi je močno utripalo.

Ampak to je bila prva prilika, ki se mi je ponujala, da se posvetim svoji življenjski nalogi, da maščujem očetovo smrt. Vso svojo mladost sem se pripravljala na to, zdaj sem se obotavljal. Toda imel sem pomočnika, ki je bil močnejši kakor pa moje obotavljanje. To je bila očetova slika, ki je visela v moji sobi. Včasih sem se ponoči nenadoma zbudil iz težkih sanj. Prižgal sem svečo in sem šel gledat sliko.

Oče je bil pred mano kakor živ. Kako sva si bila podobna! Saj sva bila prav za prav eno in isto bitje! Kako mi je bil v takih urah pokojni oče blizu! Kako sem ga ljubil! Gledal sem to visoko čelo, te rjave oči, ta usta, ki so bila

malce široka, to dolgo brado. Zlasti usta, ki so jih črne brke skoraj docela pokrivala.

Ni bilo treba, da bi jih odprl in mi zavpil:

»André, André, spominjaj se me!«

Ne, nisem ga mogel pustiti tako, ne da bi poskusil vse, kar se le da, da se maščujem.

Saj ne bi bilo treba dosti pretrpeti za to. Samo majhen razgovor, ki mi bo vse razjasnil.

Začel sem se natančno pripravljati na ta pogovor z očimom. Po precej dolgi pripravi in bojih s samim seboj sem nekega popoldneva v začetku februarja potikal na vrata v Rue Latour.

Bil sem skoraj preripčan, da dobim očima samega. Za mater sem vedel, da ta dan obeduje vedno pri gospe Bernardovi.

Bil je doma in res sam.

»Naprej, André,« me je vzpodbujal notranji glas, »bodi moč!« Delo, ki sem ga zdaj moral izvršiti, mi je dajalo poguma.

Gospod Termond je bil v delovni sobi. Ko sem vstopil, je sedel na nizkem naslonjaču blizu peči in kadil. Tudi on je imel razvado, da je kadil kar naprej, ne da bi prenehal.

Razgledal sem se po sobi, kot da si hočem vtisniti v spomin vse predmete, ki sem jih videl okrog sebe.

Stisnila sva si roke, sedel sem na drugo stran peči in si prižgal cigareto. Potem sem mu dejal, kakor da mu hočem pojasniti, zakaj sem sem prišel: »Mame ni?«

»Kaj ti ni povedala zadnjič, da obeduje danes pri gospe Bernardovi? Gredo na neko slikarsko razstavo. Ali bi ji rad kaj povedal?«

Te kratke besede so mi povedale, da se mu je moj obisk zdel nenavaden. Ali naj bom tega žalosten ali vesel?

Videl sem, da ve, da sem prišel iz posebnega vzroka.

Začel sem se z njim pogovarjati čisto navadne reči, govoril sem o nekem slikarju. Pri-povedoval sem mu o raznih dogodkih, ki sem jih doživel na potovanju po Španiji.

Odgovarjal mi je samo tako iz vljudnosti. To sem takoj videl. Kadil je cigaro, brskal s kleščami po ognju, prijemal z njimi kose žerjave drugega za drugim.

Prsti so se mu tresli. To je bilo edino znamenje o razburjenju, ki ga ni mogel zatajiti, in iz tega sem spoznal, da mu je moj obisk neprijeten kakor vedno.

Pogovarjal se je z mano vljudno in s sladkim glasom, kakor da se je na pogovor pripravljaj. Oči je upiral v ogenj. Videl sem samo pol njegovega obraza in ta polovica mi je kazala, da je neskončno utrujen. To trudnost sem poznal.

Gledal sem njegov zasovraženi obraz in kar na lepem sem dejal:

»Danes sem pa bil na zelo zanimivem obisku.«

»Vidiš, v tem se razlikujeva,« je odgovoril, »jaz sem pa dopoldne napravil s tem, da sem urejal svoja pisma.«

»Da,« sem nadaljeval, »zelo zanimiv obisk. Bil sem dve uri pri gospodu Masolleu, preiskovalnem sodniku.«

Računal sem, da bo to ime naredilo nanj močan vtis. Saj mu je moralo poklicati v spomin preiskavo o skrivnostnem umoru v hotelu Imperialu. Mišice v njegovem obrazu se niso prav nič zganile. Odložil je klešče, se nagnil nazaj in me raztreseno vprašal:

»Pri bivšem preiskovalnem sodniku? Kaj pa dela zdaj?«

Ali je bilo mogoče, da v resnici ni vedel, kje živi ta človek, katerega bi se moral prav za prav najbolj bati, če bi bil kriv? Kako bi človek uganil, ali res ni vedel, ali se je pa samo delal, da nič ne ve. Past, ki sem mu jo bil nastavil, se mi je nenadoma zazdela otročja igračka. Za trenutek sem pomislil ... Reci-mo, da ga zdaj stiskata skrb in bojazen, da mu tolče srce in se v strahu izprašuje: »Kaj hoče ta človek od mene?« — Vse to bi bilo raz-log, da bi svoje razburjenje čim bolj skrival.

A proč s pomisleki! Začel sem in treba je bilo nadaljevati.

»Gospod Masolle je dvorni svetnik,« sem odgovoril in čeprav ni bilo res, sem dostavil: »In jaz ga večkrat obiskujem. Danes sva govorila o zločincih, ki uidejo pravici. Pomislite, prepričan je, da je Tropman glasovit zločinec, čigar hudodelstva so takrat razburjajala javnost, ime pomočnika. Do tega zaključka je gospod Masolle prišel po drobnih dejstvih, iz katerih je moči sklepati, da sta bila zločinca dva. Če je to res, potem moramo priznati, da imajo gospodje zločinci nekaj čuta za čast v sebi, zakaj ta strašni morilec otrok si je dal odsekati glavo, ne da bi izdal tovariša. To je vseeno, saj je njegov zaveznik moral prestopiti hude ure, odkar so odkrili trupelca in odkar so zaprli drugega morilca ... Jaz ne bi zaupal nikomur in če bi me kdaj pri-jela blazna želja, da zagrešim zločin, bi ga izvršil čisto sam ... Pa vi?«, sem vprašal kakor za šalo.